

1. díl

ŠKOLA

hry na citeru

ČENĚK BROŽOVSKÝ

Pro Elišku ... Čeněk Brožovský!

Okresní kulturní středisko v Příbrami

Vážení čtenáři, vážení příznivci citerové hry,

je to již více jak padesát let, co se nám opět dostává příležitost seznámit se s novou českou školou hry na citeru. Její autor, Čeněk Brožovský, člen Klubu pražských citeristů, je velmi mladý, vlastně je ještě sám žákem. Mnohým se proto bude zdát opovážlivé, že se právě on ujal takového úkolu. Ujal se jej proto, že jiní tak dosud neučinili a přistoupil k tomu s pokorou a skromností sobě vlastní. Vycházel ze znalostí škol hry od Richarda Grünwalda a Simona Schneidera a má ještě v čerstvé paměti cvičení, která sám pro sebe koncipoval. Byl si vědom úskalí, která při zpracování takové školy (resp. příručky) po tak dlouhé době diskontinuity vyvstávají. Počin je to ale nesmírně záslužný, neboť kromě starých citer není v Čechách ani škol a nových not, ani učitelů hry. Byla by to věru škoda zapomenout na bohatou českou tradici jak výroby citer tak hry na citery.

Čeněk Brožovský přistoupil ke hře na citeru téměř neovlivněn duchem hry z přelomu minulého století. Ve své hře vychází z principů a pojetí renesanční hudby a lze vypožorovat i prvky staré hudby indické. Tyto přístupy pak inplantuje do moderního folkového stylu. Jelikož tedy čerpá z kořenů starších nežli je sama standardní citera, není jeho hra epigonstvím německých (vídeňských) stylů, tak jak tomu bylo od dob prvních českých citerových škol bratří Cibulů (krásných, leč dnes již zastaralých). Brožovského nová citerová škola je tedy vlastně první naší školou, která se již ve svém principu neopírá o německý styl hry na citeru. V tom vidím její hlavní přednost.

Je psána pochopitelně pro normální ladění, ve kterém se dnes hraje po celém světě a v tom je její další prvenství u nás.

Škola si neklade za cíl vychovat dokonalé interpretační umělce. Jejím cílem je rozvinout v žákovi potřebné dovednosti k takovému ovládnutí nástroje, aby hráč dokázal dát svým představám reálnou hudební podobu.

Cvičení jsou sestavena velmi systematicky a originálně. Vycházejí a vyplývají z dnešního moderního pojetí jak techniky hry, tak techniky života vůbec. Jelikož dnes nelze počítat s rolí učitele hry, byla tomu přizpůsobena i didaktičnost lekcí. Kromě toho jsem přesvědčen, že i zručnější hráči zde naleznou vhodné lekce pro postupné rozcvičení prstů před vlastní hrou.

Díky záslužné iniciativě, ochotě a porozumění Okresního kulturního střediska v Příbrami dostává hudební veřejnost do rukou tento první díl a věřím, že se tato škola stane pro všechny hráče a zájemce o hru na citeru vítanou a oblíbenou příručkou.

V Praze dne 24.5. 1988

Ing. Jan Folprecht, CSc.
předseda Klubu
pražských citeristů

Přehledná tabulka ladění citery

The diagram shows a harp with 31 strings numbered 1 to 31. The fretboard has 5 frets. A circle highlights the strings from 11 to 21. Below the harp is a musical staff with notes and chord symbols.

String numbers: 1 2 3 4 5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Chord symbols: *a a d G C* *e s f c d e* *c i s g i s f c d e* *c i s g a h* *e s G A H* *G i s F E E s D C i s C H*
f i s B F i s

Kdo se může učit hře na citeru?

Každý, kdo je vyzbrojen trpělivostí, chutí do nelehké práce, tvůrčí fantazií a touhou zkusit ovládat nástroj, který v současnosti nezastává místo, jež mu náleží.

Je však nutné mít i základní znalosti z hudební nauky (t.j. noty, stupnice, intervaly, akordy, atd...). Popř. si je osvojit (jako pomůcku lze doporučit "ABC hudební nauky" od L. Zenkla). Potom už stačí jen sehnat nástroj, kterých je dostatek a začít.

Ještě je třeba zmínit se o některých vlastnostech, které by měl každý zájemce o hru na citeru mít. TRPĚLIVOST je vlastnost potřebná při provádění všech cvičení, jež jsou nezbytná pro osvojení techniky hry. Je potřebná při "neúspěšném" cvičení, kdy se zdá, že tu o krkolomnou skladbu nelze patrně vůbec zahrát. Je potřebná při plnění úkolů, jež jsou u některých cvičení zadány. CHUŤ DO PRÁCE musí být, protože cvičení je třeba provádět s jasným cílem a nadšením. Jinak se každé cvičení promění v hromadu mrtvých not. Naprosto nelze schválit takové "cvičení", kdy hráč bezmyšlenkovitě přehrává jedno cvičení padesátkrát a myslí si, že tak se to také naučí. Pravý opak je pravdou! Lépe cvičit 5 x soustředěně, než 50 x přehrát bezmyšlenkovitě. TVŮRČÍ FANTAZIE se dá u citeristy uplatnit, neboť se jedná o nástroj, který čeká na své znovuzobjevení. Každý citerista může být sám sobě učitelem. Může objevovat a vymýšlet nová cvičení, nové skladby nebo rozvíjet dále postupy, které jsou zde uvedeny.

Vybavení

CITERA - pro začátek stačí jakýkoliv viditelně nepoškozený a nezdeformovaný nástroj. (Lze zakoupit např. v bazaru na Národní třídě v Praze 1.) Je nutné zkusit otočit několika kolíčky na napínání strun a zjistit tak, zda nejsou vyvíklané (nesmí se snadno otáčet). Struny je nejlépe pořídit nové (k zakoupení ve Zlatnické ulici v Praze 1). Staré praskají, mají zašlou barvu a vůbec jsou jenom pro zlost. Struny se navíjejí pomocí klíče tak, aby vytvořily na kolíčku pravidelnou šroubovici.

PRSTEN - zde je volba značně individuální, protože každému vyhovuje jiná délka a šířka. V podstatě by měl přesahovat asi o 2 mm. Nesmí škrtit ani padat.

STŮL - k citeře patří neodmyslitelně i citerový stolek z rezonančního dřeva. Stačí však i obyčejný dřevěný stolek, který se nevíklá. Jeho výška se má pohybovat okolo 70 cm. Výhodné je používat otočnou židli.

ZRCADLO - zpočátku velice praktická pomůcka (zrcadlo se staví na stůl před citeru), protože podle odrazu lze snadno kontrolovat postavení pravé i levé ruky.

Jak cvičit?

-Zpočátku je třeba mít se na pozoru před přílišnou horlivostí, protože nadšenec, který hned napoprvé "cvičí" 60 minut si zcela jistě přivodí na konečcích prstů takové puchýře, které mu znemožní každý, byť jen sebemenší dotek strun na celý příští týden. Takže lépe je začínat po malých dávkách (zhruba 15 - 30 minut denně), avšak pravidelně každý den. Postupně je samozřejmě nutné dobu cvičení prodloužit.

-Dále je nutné vysvětlit rozdíl mezi "procvičením" a "přehráním". Pojem procvičit znamená uvědoměle se učit nové látky, kousek po kousku, takt po taktu atd... Přehrání znamená 3x skladbu jakž takž s chybami zahrát, přičemž výsledný efekt je téměř nulový. Odkládání jednoho pak druhého a třetího cvičení na neurčito vede zpravidla k brzkému ochlazení počátečního nadšení.

-Cvičení je třeba provádět nejdříve v pomalém tempu za hlasitého počítání rytmu (nebo podle metronomu) a teprve později tempo zrychlovat.

-Jelikož do této příručky nebylo možno zahrnout vše, co patří do systematické školy, je důležité poradit se alespoň v začátcích s některým zkušeným citeristou, který jistě ochotně své zkušenosti předá.

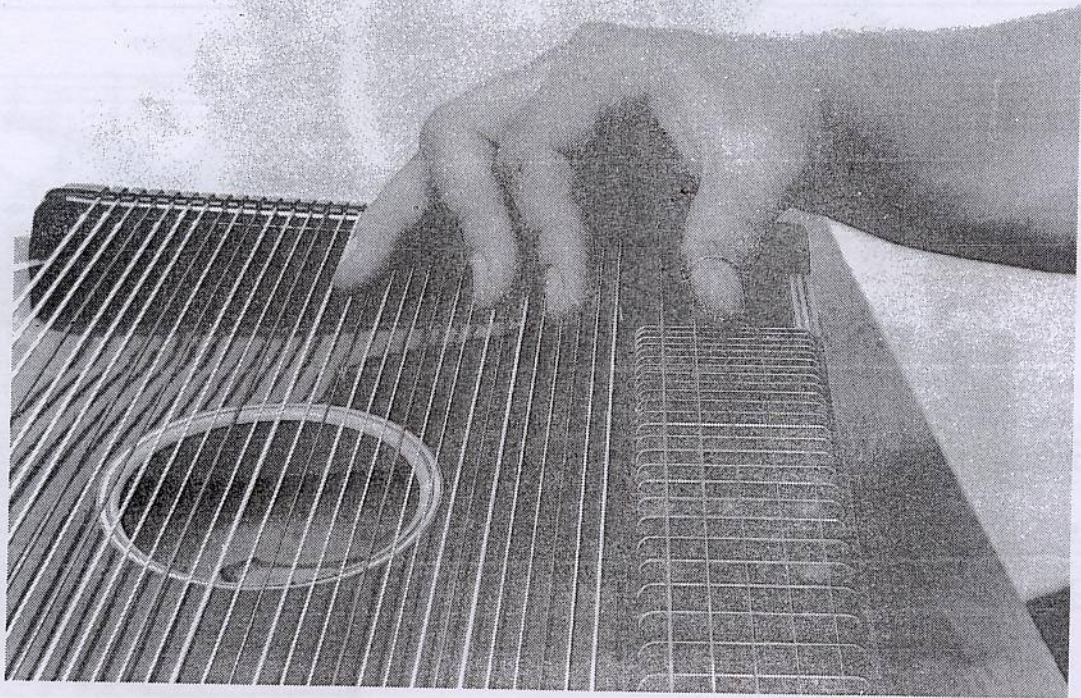
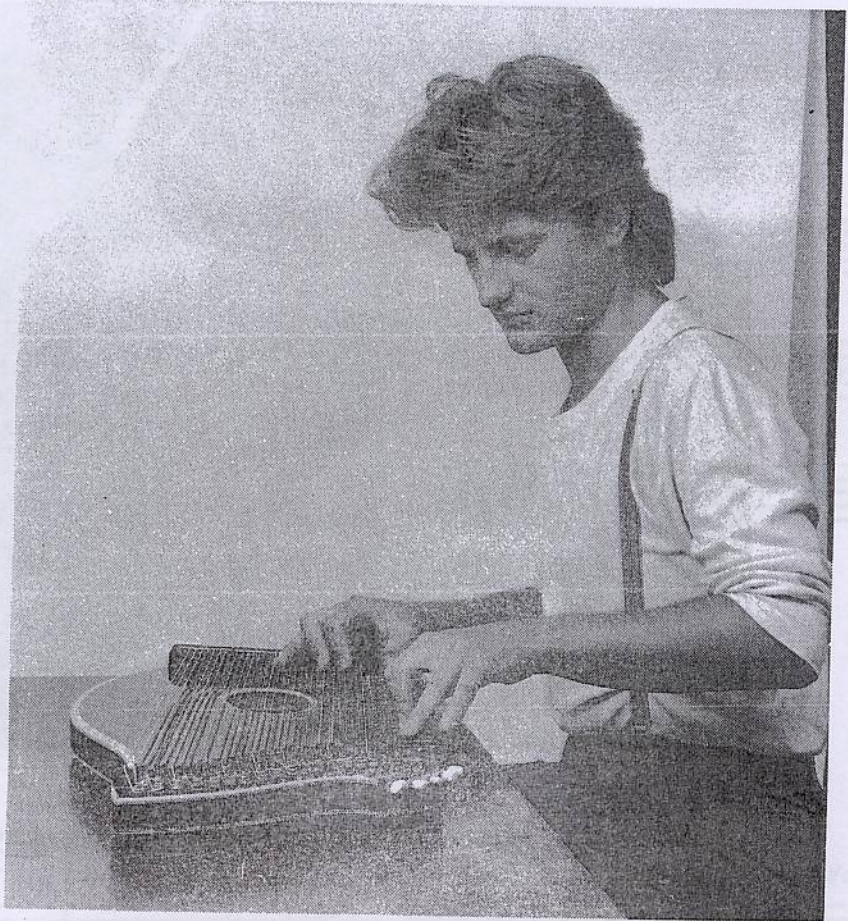
-Lecos si musí každý domyslet sám.

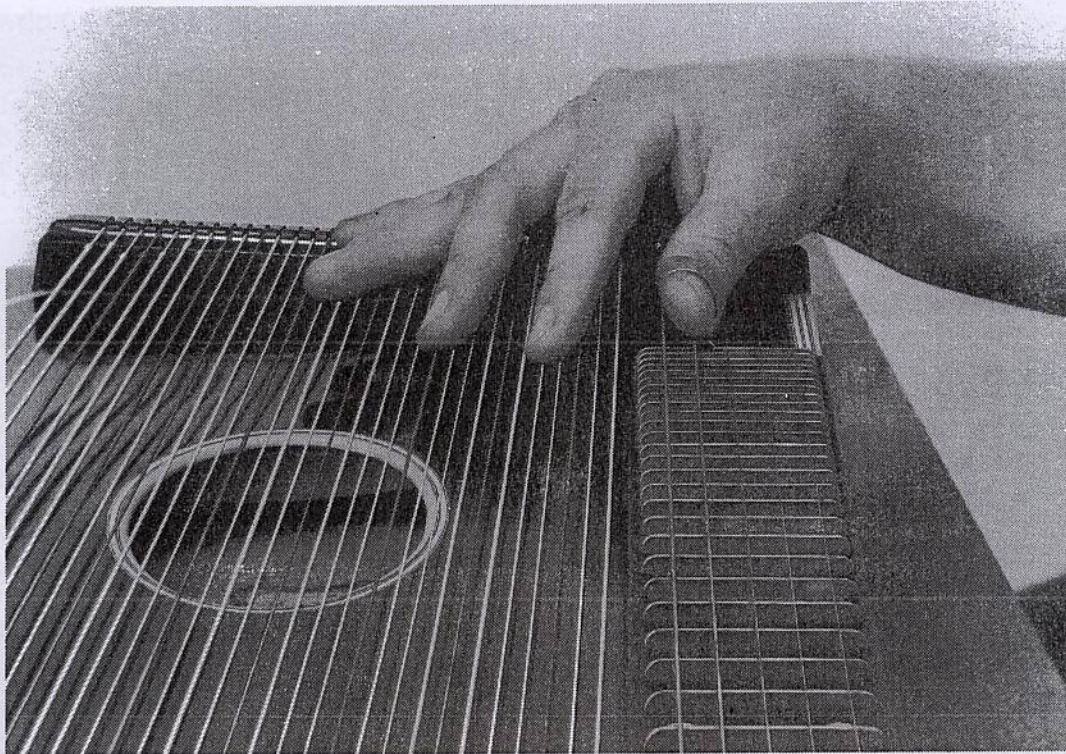
obr. č. 1 - celkový pohled (zrcadlový) na základní polohu těla a rukou při hře na citeru

621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

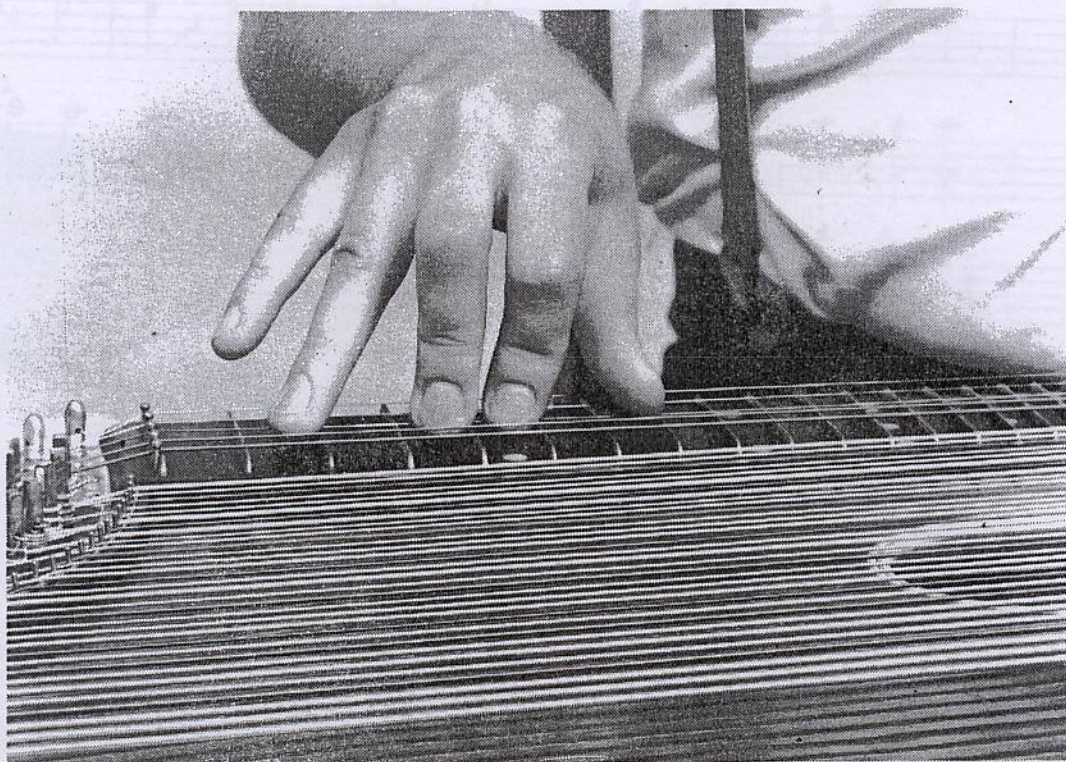
obr. č. 2
celkový pohled
(od hlavice
citery) na zá-
kladní polohu
těla a rukou
při hře
na citeru.

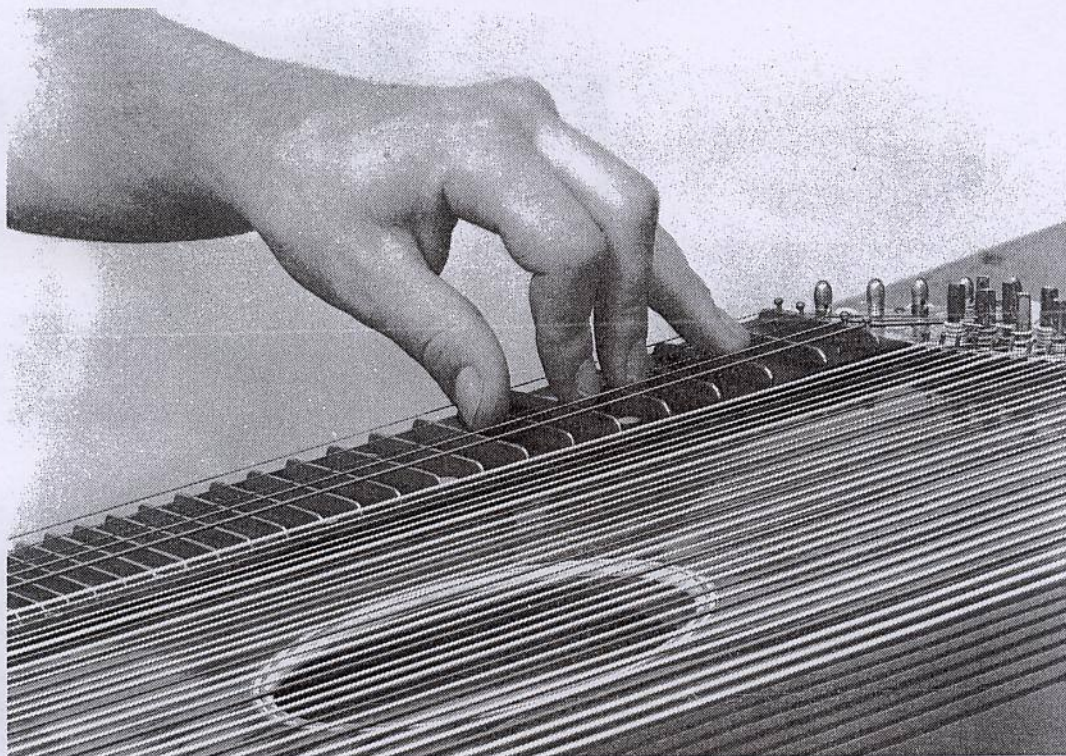
obr. č. 3/a - detail pravé ruky při pohledu od hlavice
správné postavení

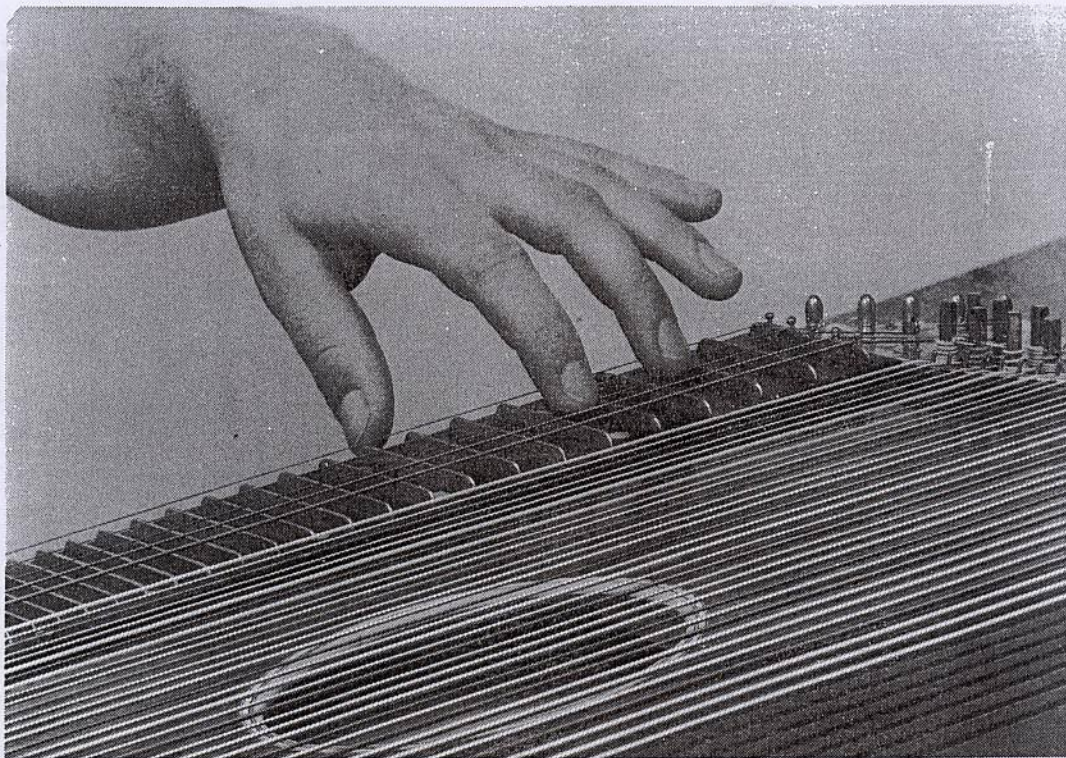
obr. č. 3/b - detail pravé ruky - chybné postavení

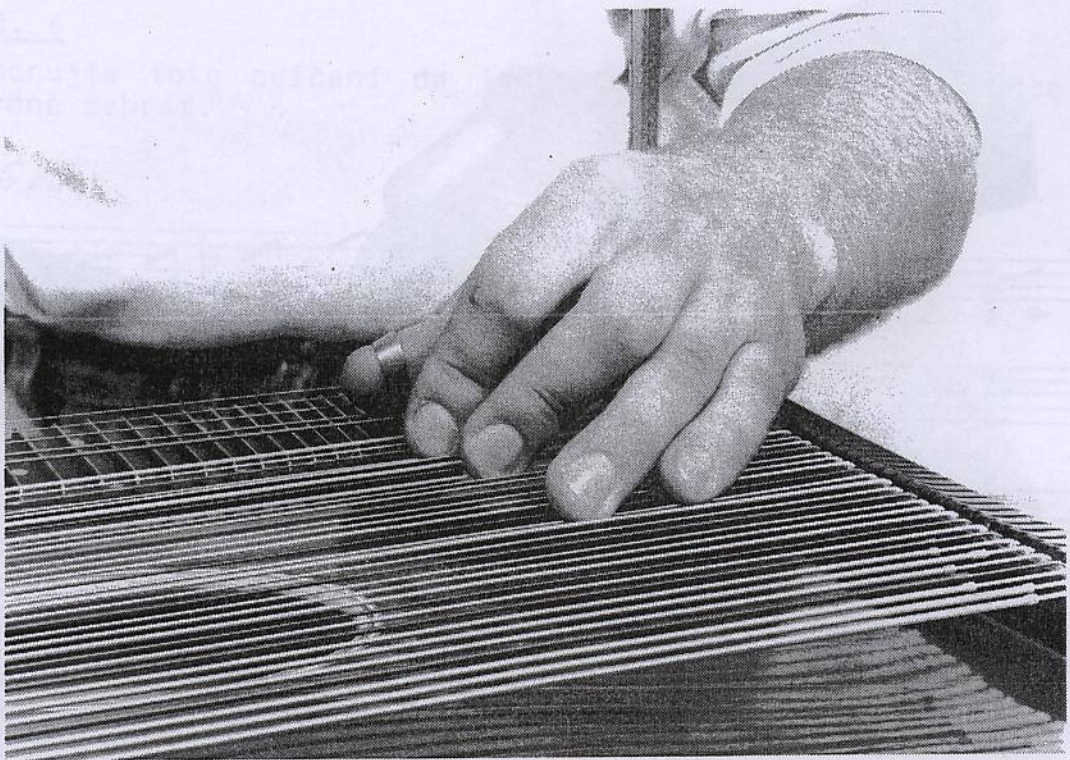
obr. č. 4/a - detail levé ruky při "zrcadlovém" pohledu
správné postavení

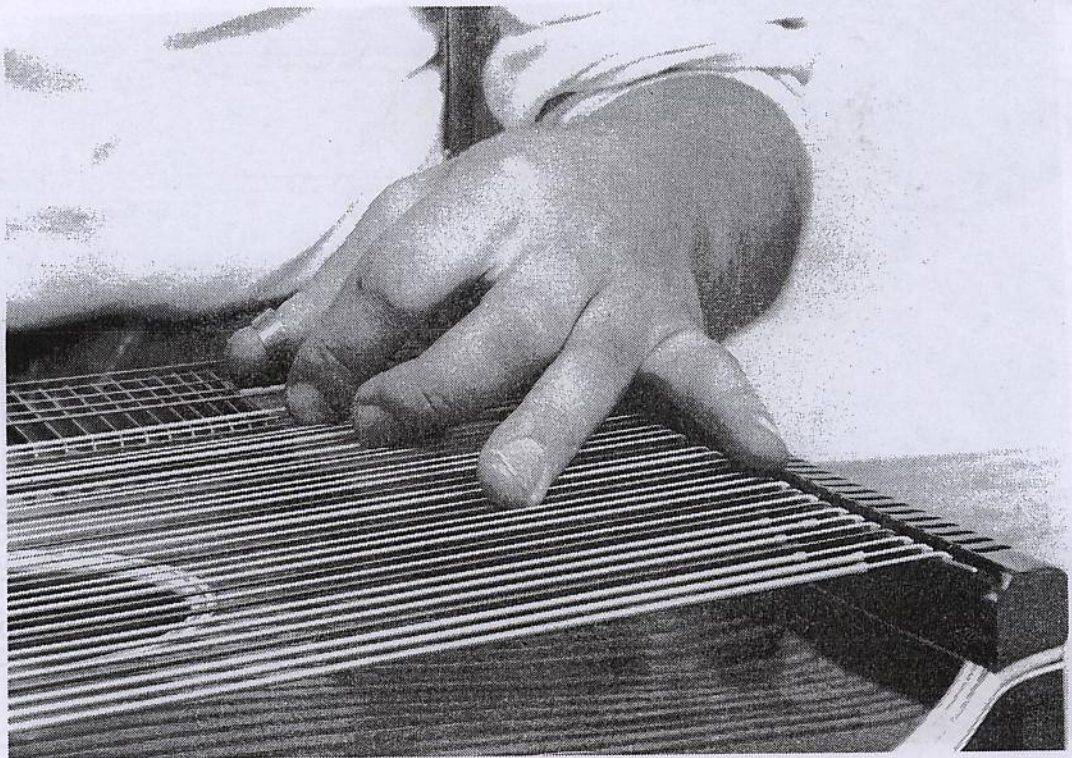
obr. č. 4/b - detail levé ruky při pohledu od okraje citory
správné postavení

obr. č. 4/c - detail levé ruky - chybné postavení

obr. č.5/a - detail pravé ruky při "zrcadlovém" pohledu
správné postavení

obr. č. 5/b - detail pravé ruky při "zrcadlovém" pohledu
chybné postavení

Cvičení na hmatníku

(cvičení pro palec pravé ruky na prázdných strunách)

Úder prstenem je veden krouživým pohybem. Jakmile je úder proveden, sklouzne palec na následující strunu, o kterou se zastaví a vyčkává zde na další úder. Palec nesmí nikdy viset volně ve vzduchu, protože tvoří oporu prstům, jež se pohybují na doprovodných strunách. (Zatím se tyto prsty opírají o struny podle obrázku č. 3.) Cvičení je nutno provést v pomalém tempu. Dodržujte přísně rytmus! Dbejte na čistotu úderu! Struny, které přeznívají i po odpočítání rytmu, není třeba zatím tlumit kromě poslední. (Tlumení se provede tak, že palec strunu přikryje.)

1.

a) struna A

b) struna D

c) struna G

d) struna C

Po zvládnutí tohoto cvičení je třeba nadále procvičovat techniku úderu palcem, aby se jeho pohyb stal zcela mechanickým a nezávislým na vědomí. K tomuto účelu se hodí následující cvičení. Jsou to různé rytmické obměny - variace cvičení předchozího. Každý takt označený číslicemi 1 - 6 opakujte neustále dokola, alespoň desetkrát.

2.

a/1

b/1

c/1

d/1

(Přechod ze struny na strunu).

Přechod se provádí dvěma způsoby. Pokud se provádí směrem od vyšší struny na nižší sousední (tj. z A na D, z D na G, z G na C), nepohybuje se palec krouživým pohybem, nýbrž jen sklouzne. Jakmile se však palec vrací zpět (tj. z D na A, z G na D, z C na G) nebo nepřechází na sousední strunu (tj. z A na G, z D na C, apod...) musí opět provádět krouživý pohyb. Dodržování tohoto pravidla pohybu palce je důležité pro tvoření správného pravidelného tónu.

3.

a) střídání A-D
sklouzání

b) střídání D-G

c) střídání G-C

d) střídání A-D-G

e) střídání D-G-C

f) střídání A-D-G-C

Opět procvičte každý takt u cvičení č. 4 několikrát, dokud není činnost palce automatická. Přeznívání strun v pomlčkách netlumte.

4.

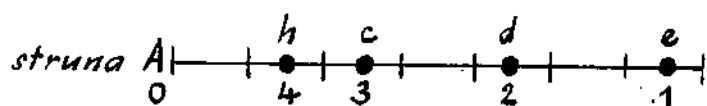
a) střídání A-D

b) střídání D-G

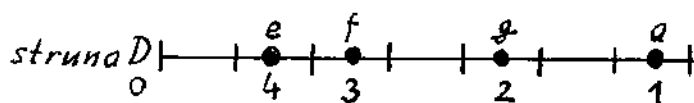
c) střídání G-C

(Cvičení pro prsty levé ruky v 1. poloze na jednotlivých strunách)

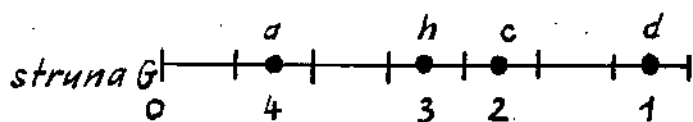
Při provádění těchto cvičení bude zapotřebí velká dávka trpělivosti, neboť je důležité přesně dodržovat postavení levé ruky (Zde se využije právě zrcadlo.) Ruka se nesmí při hře kroutit a prsty nesmějí "vlát" volně ve vzduchu (obrázek č. 4). Prsty se kladou na strunu jeden za druhým a nechávají se ležet.

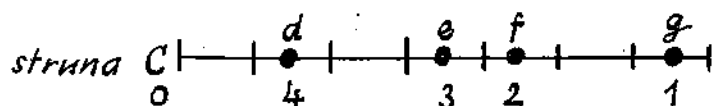
5. a) A struna

6. b) D struna

7. c) G struna

d) C struna

Cvičení na doprovodných strunách

(Cvičení na basových doprovodných strunách pro pravou ruku)

Ruka se opírá malíkovou hranou o okraj cítěry a ruka leží na strunách. Potom zaujmou prsty základní polohu (podle obrázku č. 5) tak, že: ukazovák se opírá o strunu číslo 5 /g/, prostředník o strunu číslo 8 /e/ a prsteník spolu s malíkem o strunu číslo 16 /c-bas/. Dále se tyto prsty budou značit takto: ukazovák 2, prostředník 3, prsteník 4, malík 5. Protože zpočátku hraje 4. a 5. prst současně budou se značit 4/5.

Úder na doprovodných strunách je odlišný od úderu palcem. Nejdříve se začíná cvičit úder na strunách basových (tj. 4. a 5. prst). Tón se získává takto: prsty promáčknou strunu směrem k tělu hráče a silou se přitáhnou k ostatním strunám, aby nepřekážely v pohybu struně, kterou rozechvěly. Ostatní prsty 2 a 3 se pevně opírají o struny a tvoří tak prstům 4/5 pevnou oporu.

9. *C bas*

Stejným způsobem proveďte cvičení i na dalších basových strunách.

11. *G bas*

12. *G bas*

13. *F bas*

14. *F bas*

(Přechod ze struny na strunu)

Přechod se provádí tak, aby se prsty zvedaly co možná nejméně. Pokud se přechází na sousední struny (např. z "c" bas na "f" bas), prsty opět sklouznou. Jinak se vrací.

4/5 střídání c-G bas

15.

16.

4/5 střídání f-c bas

17.

18.

4/5 střídání f-c-G bas

19.

20.

(Cvičení na souhru levé a pravé ruky)

Cvičení provádějte rozděleně (tj. levou rukou a pravou rukou zvlášť, a potom teprve dohromady). Cvičte v pomalém tempu za hlasitého počítání rytmu. Snažte se dosáhnout čistého a pravidelného úderu.

21.

22.

23.

Cvičení na hmatníku

(Cvičení na hmatníku na jednotlivých strunách).

Tato cvičení jsou zaměřena na procvičení techniky prstů levé ruky. Cílem je dosáhnout toho, aby hráč kladl prsty na správná místa. Dále pak aby každý tón byl čistý a pravidelný.

Na struně "A" lze zahrát ton "f" tak, že první prst - palec se posune ještě o půl tónu směrem nahoru. (Vyžaduje to určitý cvik.)

(Cvičení na hmatníku - přechody mezi strunami)

Povšimněte si rozdílů v prstokladu. Směrem dolů se zpravidla používá prázdná struna, směrem nahoru se používá prvního prstu. Náviku přechodů je třeba věnovat dostatek pozornosti. Je třeba dosáhnout takové zručnosti, že přechody nebudou slyšitelné. Následující cvičení si rozdělte na několik částí - zakroužkujte přechody a ty potom procvičte zvlášť. Neustále je třeba kontrolovat v zrcadle postavení ruky, která musí mít stále kontakt se strunami.

rozdíly v prstokladu:

28

29

(Stupnice na hmatníku)

Stupnice tvoří základ hry na každý nástroj. Ani citera není výjimkou.

ÚKOL č. 1

Sestavte přehlednou tabulku stupnic dur a moll do 4[#] a 4^b v 1. poloze. Zvýšené a snížené tóny (alterované) najdete v přehledu na straně 2. Prstoklad odvoďte! Stupnice se průběžně naučte hrát z paměti!

příklady k úkolu č.1

Cvičení na doprovodných strunách

(Cvičení na akordových doprovodných strunách)

Prsty pravé ruky leží v základní poloze (2. na g, 3. na e, 4/5 na c bas). Hraje 2. prst. Úder je veden tak, že prst promáčkne strunu směrem k hmatníku a přitáhne se k dalším strunám. Prst se přitom mírně prohne. Úder je nutno vést pevně, nikoliv však křečovitě nebo hrubě. Při provádění úderu tvoří ostatní prsty oporu. Prsty se nesmějí nikdy zvedat volně nad struny. Po dokončení úderu leží prst na následující struně a vrací se až těsně před dalším úderem.

(Střídání doprovodných akordových strun)

Provádí se stejně jako u doprovodných basových strun tj. na sousední strunu směrem k sobě (např. z g na c) prst sklouzne. Jinak se prst zvedá (např. z f na c).

střídání g a c akordu

36. *2 2*

37. *1 2 1 3 4 5 6*

38. *fakord*

39. *1 2 3 4 5 6*

Souhra pravé a levé ruky

(Souhra pravé a levé ruky - přednesové skladby, cvičení)

První přednesové skladby jsou transkribovaná díla renesančních autorů. Jsou to technicky nenáročné skladby s výraznou melodií. Při jejich nácvičce postupujte opět systematicky (pravá a levá ruka zvlášť a pak dohromady). Cvičte v pomalém tempu. Jelikož se jedná o uměleckou záležitost nebuďte k sobě shovívaví a nestrpte ani jediný falešný tón nebo chybný úder nebo zakolísání v tempu. Budete-li totiž slevovat už na samém začátku, nebudete se již nadále zlepšovat ve hře.

Jakmile zvládnete skladbu po technické stránce, snažte se vložit do hry i určitý umělecký výraz. Skladbu je dobré se naučit z paměti.

BRANLE DE POICTOU

Adrian le Roy

40. *3 4 1 1*

Výborným prostředkem na procvičování techniky hry jsou lidové písně. Je dána melodie písně a k ní lze dotvářet různé typy doprovodů. V následujícím cvičení budete postupovat tak, že nejdříve se naučíte hrát melodii a k ní postupně doprovody č. 1, č. 2, č. 3... (zkuste sami vymyslet nějakou jinou variantu doprovodu).

PÁSLA OVEČKY

česká lidová

41. ² ⁰ ^{1.} ³ ² | 2. ²

ÚKOL č. 2

Píseň PÁSLA OVEČKY je zde napsána v tónině C dur. Transponujte ji do tónin G D F B dur. Tóniny, které ještě neznáte, najdete v přehledu ladění citery, prstoklad odvodíte.

Přestože se bude měnit vzdálenost ruky od hmatníku, poměr prstů vůči sobě zůstane zachován. Nejvíce se tedy změní prstoklad levé ruky.

příklad:

The example shows three systems of piano accompaniment for the song 'Pásla ovečky'. Each system is for a different key signature: G major (one sharp), D major (two sharps), and F major (one flat). The right hand part consists of a simple melody with fingerings 1, 2, 1, 1, 2, 1, 2, 3 indicated above the notes. The left hand part consists of a simple bass line with fingerings 1, 2, 1, 2, 3 indicated below the notes.

K procvičování techniky slouží rovněž etudy. Následující etuda je určena k procvičení palce pravé ruky a ukazováku pravé ruky. Snažte se docílit pravidelného a měkkého úderu!

Exercise 42 is a piece for the right hand in 4/4 time. It features a continuous eighth-note pattern in the right hand, with a simple bass line in the left hand. The key signature is one flat (F major or D minor). The exercise is divided into three systems of four measures each.

přednesová skladba

AUTRE BRANLE DE POICTOU

Exercise 43 is a piece for the right hand in 3/4 time. It features a continuous eighth-note pattern in the right hand, with a simple bass line in the left hand. The key signature is one flat (F major or D minor). The exercise is divided into two systems of four measures each. The second system includes a repeat sign. The name 'Adrian le Roy' is written above the second system.

ROŽNOVSKÉ HODINY

česká lidová

44.)

ÚKOL č. 3

Transponujte píseň
ROŽNOVSKÉ HODINY
do tónin G D F B
dur a nacvičte ji!

HOLKA MODROKÁ

česká lidová

45.0

4/5 2

This musical score is for the piece 'HOLKA MODROKÁ'. It consists of two systems of four staves each. The top staff is the treble clef, and the bottom three are the bass clef. The time signature is 4/5. The first system includes a '4/5 2' marking above the first two staves. The music is written in a folk style with simple rhythmic patterns.

ÚKOL č. 4

Transponujte píseň HOLKA MODROKÁ do tónin G D F B dur a nacvičte ji!
přednesová skladba

BRANLE DE VILLAGE NR. 1

46.0

2 3

Robert Ballard

4/5 2

This musical score is for the piece 'BRANLE DE VILLAGE NR. 1' by Robert Ballard. It consists of two systems of two staves each. The top staff is the treble clef, and the bottom is the bass clef. The time signature is 4/5. The first system includes a '4/5 2' marking above the first staff and '2 3' above the second staff. The music is written in a folk style with simple rhythmic patterns.

přednesová skladba

BRANLE DE VILLAGE NR.2

47.

Robert Ballard

48.

Robert Ballard

Cvičení na doprovodných strunách

(Cvičení pro třetí prst pravé ruky).

Technika úderu třetího prstu je stejná jako u druhého prstu (když 3. prst hraje, ostatní mu tvoří oporu).

Ruka je v základním postavení /E dur/, hraje třetí prst.

49. ³ e akord

50.

51. h akord

52.

53. *a akord*

54.

Cvičení na souhru levé a pravé ruky

V dalším cvičení - etudě se bude procvičovat 3. prst pravé ruky a zároveň technika úderu palce pravé ruky. Využívá se v něm obou *aA* strun. Na "a" struně se hraje melodie, na "A" strunu palec sklouzává, protože zůstává prázdná. Palec tedy sklouzává a snaží se docílit plynulého navazování jednotlivých tónů.

C					
G					
D	o				
A	o				
a	o				

C					
G					
D	o				
A	o				
a	o				

55. *aA*

cvičení opakujte desetkrát!

56.

V následujícím cvičení se snažte dosáhnout plynulého střídání prstů. Podstata tohoto cvičení spočívá v tom, že hmatník i doprovod hrají stejné tóny a liší se pouze rytmicky. Cílem cvičení je zafixovat dobře polohu strun doprovodných.

57) *správný zápis* *zjednodušený zápis*

ÚKOL č. 5

Cvičení opakujte na všech tónech stupnice C dur. K tomu změňte příslušně prstoklad.

← c d e f g a h

Každý takt opakujte několikrát!

58.

Následující cvičení se hodí jako rozcvička pro prsty před hraním např. přednesových skladeb.

ÚKOL č. 6

Transponujte toto cvičení do tónin C D A F B dur a naučte se je bezchybně zahrát.

59. *G dur*

Cvičení na hmatníku

(Cvičení pro prsty levé ruky)

60. 4 3 3 2 1 2

Cvičení na souhru levé a pravé ruky

V tomto cvičení dbejte toho, aby úderý na hmatníku i na doprovodných strunách zazněly vždy současně!

61. *NA BÍLÉ HOŘE* *česká lidová*

CANSON ENGLESA

Emanuel Adrianssen

62.)

ZNÁM JÁ JEDEN KRÁSNÝ ZÁMEK

česká lidová

63.)

MĚLA JSEM MILÉHO SOKOLÍKA

česká lidová

64.)

Dvojhmaty na doprovodných strunách

(Základní dvojhmaty, technika úderu)

Dvojhmaty lze hrát jedním nebo dvěma prsty. Technika úderu se příliš neliší od techniky úderu jednoho prstu, avšak je zde navíc problém současného zaznění obou strun (vyžaduje to mnoho trpělivosti). Dalším problémem je to, že při úderu dvěma prsty se zmenší počet prstů tvořících oporu. Snažte se již od začátku o přesný a čistý dvojhmat!

ZÁKLADNÍ DVOJHMATY / C dur T S D /

ÚKOL č. 7

Předchozí cvičení je opět napsáno pouze v tónině C dur. Transponujte jej do tónin G D A F dur! Zjistíte přitom, že se sice mění vzdálenost ruky od hmatníku, avšak poměr mezi prsty zůstane zachován.

Cvičení na souhru pravé a levé ruky

BĚŽÍ LIŠKA K TÁBORU

česká lidová

C dur

67

ÚKOL č. 8

Transponujte píseň BĚŽÍ LIŠKA K TÁBORU do tónin G D A F B dur a procvičte ji!

příklad:

C dur

68.)

1.

2.

3.

4.

Detailed description: This is a musical exercise for guitar in C major, consisting of four staves. The top staff is a treble clef with a melody of eighth and quarter notes. The bottom three staves are bass clefs, each with a different fingering pattern indicated by numbers 1, 2, 3, and 4. The exercise is divided into four measures across the staves.

ÚKOL č. 9

Transponujte předchozí cvičení do tónin G D A F B dur a procvičte je. Toto cvičení zařaďte každý den hned na začátek hra jako rozvíčku pro prsty! Stále se k němu vracujte.

ROŽNOVSKÉ HODINY

česká lidová

69.)

Detailed description: This is a musical exercise for guitar in 3/4 time, consisting of two systems. The first system has a treble clef with a melody and a bass clef with accompaniment. The second system continues the melody and accompaniment. The exercise is divided into four measures across the staves.

GREENSLEEVES

anonym (England)

70.

The musical score for 'Greensleeves' is presented in three systems. The first system contains 8 measures. The second system contains 8 measures, with a first ending (1.) over the first four measures and a second ending (2.) over the last four measures. The third system contains 8 measures. The score is written for piano with treble and bass clefs.

Použitá literatura

- Sammlungen alter Musik herausgegeben für Zither von R. M. Thibaut
Folge 1: Renaissancemusik
- ing. Jan Folprecht, CSc.: Několik rad začínajícím citeristům, 1987

Čeněk Brožovský
Škola hry na citeru
díl 1.

Vydalo a vytisklo Okresní kulturní
středisko v Příbrami,
noty napsal Stanislav Kofroň,
graficky upravil Ivan Kofroň,
obálku navrhla Naděžda Odrášková,
nákladem 200 výtisků vyšlo v říjnu 1988,
povoleno OK ONV Příbram č. 321112588.